

Skötselplan

Målsättning

De naturvärden som finns i Älmås askskog är beroende av både skydd och skötsel för att bevaras. Målsättningen med skötseln är därför att området skall ges förutsättningar för att kunna utvecklas mot en naturlig ädellövskog med ett stort inslag av gamla träd och död ved.

Åtgärder

Värdefullaste delen kring mulmträden i nordväst hotas av fortsatt avfallstippning och av maskiner som kör sönder marken i närmaste omgivningen vilket leder till att rötter förstörs och att hydrologin förändras. De mest krävande arterna är beroende av både det skydd mot uttorkning som de kraftiga stammarna ger men också av tillräckligt med solljus.

På sikt måste nya mulmträd ges möjlighet att få utvecklas. Att skapa mulmträd kan ske genom att skada redan vuxna träd så att de åldras snabbare av rötsvampars parasitangrepp. På längre sikt kan mulmträd skapas genom att nyhamla unga träd i omgivningen. Eftersom risken är stor att kontinuiteten av mulmträd bryts i området brådskar det med åtgärder och bägge metoderna bör tillämpas. Tillräckligt många stammar av nyhamlingsträd kapas av i olika höjd beroende på trädindividernas olika grenighet. Spara en livsgivande gren nedan kapningsärret. Tills se att tillräckligt ljus når ner till den nya kronhöjden. På de äldre träd som skadas kan lämpligen stora sår tillfogas genom att grova grenar kapas intill stammen så att regnvatten kan sippra in i veden och påskynda rötangrepp. Ovanstående åtgärder skall ha genomförts senast år 2002.

Andra aktiva åtgärder som är nödvändiga för att bevara naturvärdena samt att möjliggöra den utveckling som är målet för Älmås askskog är att begränsa granens negativa inverkan på ljusklimatet på lövträdstammar. I bäcken, liksom i de andra områden där löv lämnats i samband med tidigare avverkningar bör ingen återplantering ske utan lövskogen ska få utvecklas spontant. Senast år 2002 ska också körskador som påverkat bäckfåran återställas.

Granens skyddande funktion mot alltför stark instrålning till marknivå i en fuktig och sluten skog ska inte blandas samman med den negativa inverkan granen har då den växer in i lövkronor. På flera håll hotas bl a fåtaliga grova lindar av intillväxande granar. Förslagsvis dödas sådana granar genom ringbarkning. Utebliven transport av trädstammar innebär att körskador inte uppstår. Ringbarkning skall genomföras under 2001. Resultatet kontrolleras efter tre år. Ät träden döda behövs inga andra åtgärder. I annat fall ringbarkas igen eller fälls träden i traditionell mening och veden lämnas på plats. Yngre granplantor avlägsnas genom röjning vart femte år. Graninblandning i den perifera östra delen bibehålls. Passiva åtgärder förväntas leda till att mängden död ved generellt ökar.

Informationstavlor och p-plats anläggs i reservatets nordvästliga i anslutning till vägen (se karta, bilaga 2)

Uppföljning/utvärdering

Skötselinsatser och skötselplan skall utvärderas vart tionde år från beslutsdatum.

Artförteckning

Fältskikt

Fältskiktets kärlväxter bjuder på många arter som kräver högt pH och skugga;

Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>
Hässleklocka	<i>Campanula latifolia</i>
Lungört	<i>Pulmonaria obscura</i>
Lundbräsma	<i>Cardamine impatiens</i>
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>
Smånunneört	<i>Corydalis intermedia</i>
Stinksyska	<i>Stachys sylvatica</i>
Storrams	<i>Polygonatum multiflorum</i>
Svalört	<i>Ranunculus ficaria</i>
Sårläka	<i>Sanicula europaea</i>
Tvåblad	<i>Listera ovata</i>
Underviol	<i>Viola mirabilis</i>
Vättersos	<i>Lathraea squamaria</i>

I floran ingår arter som trivs på rörligt markvatten och i bäckkanter. Exempel på detta är

Bäckbräsma	<i>Cardamine amara</i>
Bäckveronika	<i>Veronica becca-bunga</i>
Gullpudra	<i>Chrysoplegium alternifolium</i>
Kärrfibbla	<i>Crepis paludosa</i>
Rankstarr	<i>Carex elongata</i>

Indikatorer på ett tidigare förflutet som hävdad gräsmark (slåtter/bete) är följande arter:

Gullviva	<i>Primula veris</i>
Nattviol	<i>Platanthera sp.</i>
Smörblomma	<i>Trollius europaeus</i>
Svinrot	<i>Scorzonera humilis</i>
Stor blålocka	<i>Campanula persicifolia</i>

Mossor

Markens bottenskikt har ett ymnigt täcke av bladmossor. Goda indikatorer på bra pH är

Vågig praktmossa	<i>Plagiomnium undulatum</i>
Hasselsprötmossa	<i>Eurhynchium angustirete</i>
Stor fickmossa	<i>Fissidens adianthoides</i>
Lundsprötmossa	<i>Eurhynchium hians</i>

Askar och almar har ett högt pH i barken vilket ger upphov till en krävande epifytflora:

Allémossa	<i>Leocodon sciuroides</i>
Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>
Platt fjädermossa	<i>Neckera complanta</i>
Guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>
Grov baronmossa	<i>Anomodon viticulosus</i>

Piskbaronmossa	<i>Anomodon attenuatus</i>
Spetsig dvärgbågmossa	<i>Pseudoleskeella nervosa</i>
Trubbfjädermossa	<i>Homalia trichomanoides</i>
Trädkrypmossa	<i>Amblystegium subtile</i>
Trädporella	<i>Porella platyphylla</i>

Trädens lövförna ger en basisk reaktion vilket gör att arter som normalt växer på basiskt berg eller ädellövbark kan växa på sura granitblock eller bergsidor. Framsipprande vatten från mer basiska inslag i berggrunden kan även bidra till sådana mossamhällen:

Grov baronmossa	<i>Anomodon viticulosus</i>
Kruskalkmossa	<i>Tortella tortuosa</i>
Råttsvansmossa	<i>Isoetecium alopecuroides</i>
Takmossa	<i>Tortula ruralis</i>
Trädporella	<i>Porella platyphylla</i>

Multnande lövlågor kan ibland hysa en specialiserad vedart:

Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>
-----------------	-----------------------------

Den slutavverkning som ägde rum söder om askskogen har förändrat mikroklimatet inte bara inom den avverkade delen utan även långt in i askskogen. 20 meter in från hyggeskanten har exempelvis trubbfjädermossan torkat så mycket att den dött trots att den växer vid trädbasen. Markmossorna ser generellt ut som om torkan gett bestående skador lika långt in i skogen. Ställvis täcks mossorna av högar med avverkningsavfall eftersom många kvistiga granar har avverkats maskinellt inne i askskogen trots att hänsynssnittslar undantagit dessa delar från avverkning.

Lavar

Lavfloran är till 95 % knuten till trädstammar. Eftersom skogen är tät finns det arter som bara växer en bit upp på stammarna. Epifytfloran är rikast på en gammelsk med rödlistade arter:

Almlav	<i>Gyalecta ulmi</i> (riklig)	Hotkategori 4, hänsynskrävande
Liten blekspik	<i>Sclerophora peronella</i>	Hotkategori 4, hänsynskrävande

På många askar finns signalarter av krävande epifyter:

Blekspik	<i>Sclerophora nivea</i>	
Grynig filtlav	<i>Peltigera collina</i>	(fertil)
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	
Lönnlav	<i>Bacidia rubella</i>	
Slanklav	<i>Collema flaccidum</i>	
Traslav	<i>Leptogium lichenoides</i>	

På klippor som översilas av basiskt vatten kan man påträffa en karakteristisk bladlav:

Sipperlav	<i>Dermatocarpon miniatum</i>
-----------	-------------------------------

Bladlavar på trädbaser av olika filtlavar har likaså drabbats av torkan efter slutavverkningen.

Svampar

Årstiden har inte varit lämpad för att finna svampars fruktkroppar men två tickor noterades:

Fläckticka	<i>Sceletocutis nivea</i>	Asklågor, -grenar	Hotkat. 4, hänsynskrävande
Lönnticka	<i>Oxyporus populinus</i>	levande alm	

Högre djurliv

Fåglar och däggdjur har inte närmare studerats.

Lägre djurliv

Göteborgs naturhistoriska museum har inte tagit prover av landmollusker i Älmås. Vid besöket hittades många spolsnäckor (familjen *Clausilidae*) men närmare artbestämning gjordes aldrig. Skalbaggar har fångats i mulmträden av Rolf Arwidsson (se särskild rapport).

Överenskommelse avseende förvaltning av naturreservat

Parter
Tranås kommun
573 82 TRANÅS
0140-681 00
(Fastighetsägare)

Älmåsstiftelsen
(Förvaltare)

Bakgrund

Tranås kommun har för avsikt att inom fastigheten Älmås 1:4 avsätta ett 12 ha stort område benämnt Älmås Askskog som naturreservat. Älmås 1:4 förvaltas av Älmåsstiftelsen och ekonomiskt överskott från verksamheten skall enligt stadgarna fördelas i form av stipendier till ungdom som bedriver studier med anknytning till jord- och skogsbruk.

- Skötselplanen för reservatet innebär att ingen skog får avverkas utan området skall få utvecklas spontant, vilket innebär uteblivna intäkter för stiftelsen. Genom reservatsbildningen åtar sig Tranås kommun ett ansvar att i enlighet med skötselplanen vidtages de åtgärder av engångs- och löpande karaktär som föreskrivs.

Medgivande

Älmåsstiftelsen medger att naturreservat får bildas enligt 7 kap 4-8§ Miljöbalken med de gränser, reservatsföreskrifter och föreskrifter om naturvårdsförvaltning med tillhörande skötselplan som framgår av kommunens förslag till beslut 2000-02-01, Dnr 18/00.

Ersättning

Älmåsstiftelsen gör inga anspråk på ersättning utan ser bildandet av naturreservatet som ett sätt att tillmötesgå det lagstadgade kravet på att 5% av fastighetens skogsmark skal lämnas orörd.

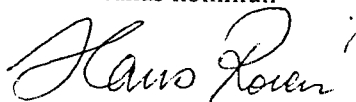
Förbindelse

Älmåsstiftelsen förbinder sig att inte vidta någon åtgärd som strider mot denna överenskommelse samt att respektera de restriktioner som avses gälla för naturreservatet Älmås askskog enligt föreslagna reservatsföreskrifter och skötselplan fr o m undertecknandet av denna överenskommelse.

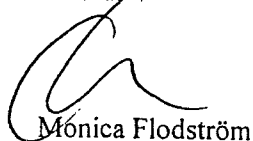
Detta avtal godkännes under förutsättning att naturreservat bildas

Tranås 2000-02-22

För Tranås kommun

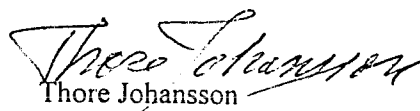

Hans Rocén
Ks ordf

Monica Flodström
Kommunchef

För Älmåsstiftelsen

Thore Johansson
Ordf

Undersökning av insektsfaunan vid Älmås askskog i Tranås kommun.

Inledning

Föreliggande inventering grundar sig på under 1996 genomförd undersökning av insektsfaunan inom området Älmås askskog, Säby socken, Tranås kommun. Inventeringen har utförts av Rolf Arfwidson, Tranås kommun.

Metoder

Två typer av fällor har använts vid inventeringen, fönsterfällor och fallfällor. Inventeringen har utförts under tiden 19960610 - 19960815 varvid fällorna tömts var 3:dje vecka. Inventeringen har även kompletterats med en del handfångade exemplar.

Beskrivning av området

Se beskrivning av Thomas Fasth, Pro Natura.

Resultat

Fönsterfällorna har visat sig mycket effektiva, men då endast tre fällor varit utplacerade i området och dessutom under en ganska begränsad tid, kan materialet från dessa endast ge en marginell uppfattning om vilka insekter som förekommer i området. Andelen handfångade insekter är till artantal större än de fällfångade även om det till det mesta rör sig om ganska allmänna arter. Artlistan redovisar totalt 35 arter varav två tagna vid de gamla grova hålträden av lind är mycket exklusiva nämligen: Plattnosbaggen *Tropideres albinotris* samt knäpparen *Cidnopus (Limonins) minutus*.

Även två arter löpare tagna vid bäcken längre ned i området: *Bembidion tricolor (mannerheimi)* och *Platynus longiventris* kan särskilt nämnas.

Utöver skalbaggar enligt artlistan nedan fångades i fällorna bl a Stor hornstekel, *Sirex gigas*, Bålgeting, *Vespa crabro*. Dessutom ett stort antal flugor, små getingar, steklar, småflyn samt mott och vecklare. Detta material har dock ej examinerats.

Artlista

Acanthoderes clavipes
Anthribus albinus
Aphodins fimetarius
Athous haemorrhoidalis
Bembidiob tricolor
Boletophagns reticulatus

Carabus granutatus
Cetonia aurata
Dictyopterus aurora
Lebia cyanocephala
Leiopus nebulosus
Leptura maculicornis
Leptura rubra
Limonius minutus
Lixus iridis
Melanotus rufipes
Necrophorus investigator
Necrophorus verspellloides
Platynus longiventris
Phyllobius pini
Pogonochaerus fascicnlatus
Psendocistela ceramboides
Plerostichus oblongopustatus
Sapenda populnea
Sapenda scalaris
Selatossomus aenus
Sinodendron cylindricum
Spondylus buprestioides
Systemocephus caraboides
Strangalia melanura
Tenebrio molitor
Thanasimus formicarius
Trichius fasciatus
Dissoleucas niveirostris
Raghium inqvistor

Sammanfattning

Med hänsyn tagen till det mycket begränsade materialet och att till den korta tid som inventeringen pågått, uppvisar Älmås askskog ändå ett ganska intressant sammansättning av speciellt mark- och vedlevande arter. Ytterligare studier kan vara befogade.